

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/123/2024
Identifikačné číslo spisu:	8422200422
Dátum vydania rozhodnutia:	21.08.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8422200422.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu N. G., narodeného X. N. XXXX, E. E. H., Š. XXX/XX, právne zastúpený advokátom JUDr. Igorom Šafrankom, Svidník, ul. Sovietskych hrdinov 163/66, proti žalovanej obchodnej spoločnosti PROFI CREDIT Slovakia, s. r. o., Bratislava, Pribinova 25, IČO:35 792 752, právne zastúpená Advokátskou kanceláriou JUDr. Andrea Cviková, s. r. o., Bratislava, Kubániho 16, IČO: 47 233 516, o primerané finančné zadostučinenie vo výške 2.130,51 eura, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. KK-5Csp/8/2022, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 21. marca 2024 sp. zn. 25CoCsp/14/2023, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Prešove z 21. marca 2024 sp. zn. 25CoCsp/14/2023 a rozsudok Okresného súdu Kežmarok z 27. apríla 2023 č. k. 5Csp/8/2022-168 zrušuje a vec v r a c i a Okresnému súdu Poprad na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Kežmarok, v súčasnosti Okresný súd Poprad, (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 27. apríla 2023 č. k. 5Csp/8/2022-168 rozhodol, že žalovaná bola povinná zaplatiť žalobcovi sumu 2130,51 eura do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I.) a žalobca mal nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 100 % (II.). Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 274 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a vecne tým, že súd prvej inštancie predvolal na pojednávanie strany sporu. Právny zástupca žalovanej predvolanie prevzal 3. apríla 2023 s poučením podľa § 278 CSP. Napriek predvolaniu sa na pojednávanie nedostavil a svoju neúčast' ospravedlnil včas, podaním z 5. apríla 2023, a to hospodárnosťou konania. Žiadny iný dôvod svojej neprítomnosti v podaní neuviedol. Žalobca v osobe substitučního právneho zástupcu navrhol na pojednávaní 27. apríla 2023 rozsudkom pre zmeškanie žalobe vyhovieť. Žalovaná bola v predvolaní poučená o následkoch nedostavenia sa na pojednávanie vrátane možnosti súdu rozhodnúť o žalobe rozsudkom pre zmeškanie. S poukazom na rozhodovaciu prax súdov vyššej inštancie súd neakceptoval dôvod neúčasti hospodárnosť konania ako ospravedlniteľný dôvod. Žalovaná presvedčivo nezdôvodnila v čom by mala spočívať nehospodárnosť konania v prípade jej účasti na pojednávaní. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobca navrhol rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie, bolo povinnosťou súdu rozhodnúť podľa ustanovenia § 274 CSP tak, že

žalobe vyhovel. Žalovaná nerešpektovala povinnosti uložené súdom podľa čl. 10 Základných princípov civilného sporového konania a tomu zodpovedala forma a výsledok konania.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 21. marca 2024 sp. zn. 25CoCsp/14/2023 odvolanie žalovanej odmietol podľa § 386 písm. c) CSP, pretože smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia aproboval postup súdu prvej inštancie a uviedol, že žalovaná v podaní z 5. apríla 2023 ako dôvod neúčasti na pojednávaní uviedla hospodárnosť konania a žiadny iný dôvod neuviedla. Súd prvej inštancie tak nemal zistené žiadne okolnosti takej intenzity a závažnosti, ktoré by znemožňovali žalovanej alebo jej právnomu zástupcovi zúčastniť sa na pojednávaní z objektívnych dôvodov. Z týchto dôvodov nebolo možné akceptovať jej neprítomnosť na pojednávaní a súd prvej inštancie mal splnené všetky podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovanej a správne aplikoval ustanovenie § 274 CSP.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) a 421 ods. 1 písm. a) CSP a uviedla, že odvolací súd formalisticky posudzoval, či ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní z dôvodu hospodárnosti bolo alebo nebolo postačujúce ako ospravedlniteľný dôvodov. Takéto posudzovanie bolo v rozpore s účelom kontumačného rozsudku. Žalovaná v písomnom ospravedlnení neúčasti súdu prvej inštancie oznámila súhlas s vykonaním pojednávania vo veci a s vyhlásením rozhodnutia v jej neprítomnosti. Civilný sporový poriadok neurčuje pre ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní podmienky na to, o aké dôvody neúčasti musí ísť a pod. (na rozdiel od prípadov, kedy sa žiada o odročenie pojednávania). V súlade so zákonom bolo každé ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní. Žalovaná nežiadala o odročenie pojednávania, svojím oznámením deklarovala súdu, že vzhľadom na okolnosti ním chápané ako hospodárnosť konania sa pojednávania nezúčastní a odkázala na svoje podanie vo veci. Ani z tohto pohľadu teda nemožno hovoriť o pasivite, ktorá mala byť sankcionovaná kontumačným rozsudkom. Z obsahu súdneho spisu vyplývalo, že žalovaná súdu riadne a včas predložila písomné vyjadrenie k žalobe, riadne a s časovým predstihom ospravedlnila svoju neúčasť na určenom termíne pojednávania. Žalovaná z dôvodu procesnej opatrnosti súd žiadala o oznámenie pre prípad, ak by jej ospravedlnenie neúčasti vyhodnotil ako nepostačujúce. Z uvedeného bolo zrejmé, že žalovaná svojím procesným postupom nebránila ani priebehu konania a ani vydaniu rozhodnutia. V okolnostiach vyplývajúcich zo súdneho spisu preto jednoznačne vyplývalo, že vydanie rozsudku pre zmeškanie bolo v rozpore s účelom právnej úpravy tohto procesného inštitútu. Odvolací súd preto nesprávne posúdil, že boli splnené podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie a na základe tohto záveru nesprávne odmietol podané odvolanie. Týmto postupom bolo žalovanej odňaté právo na riadny a zákonný postup súdnych orgánov, právo na riadne a zákonné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, a na relevantné konanie súdu spojené so zákazom denegatio iustitiae. Súd prvej inštancie odoprel žalovanej právo na riadne posúdenie jej procesnej obrany a odvolací súd tento nezákonný stav odobril, čím potvrdil pokračovanie porušenia práva žalovanej na spravodlivý súdny proces. Zároveň žalovaná uviedla, že pre rozhodnutie odvolacieho súdu bola podstatná právna otázka či hospodárnosť, ako dôvod ospravedlnenia neúčasti na pojednávaní z dôvodu hospodárnosti, spĺňa predpoklad vážneho dôvodu podľa § 287 písmeno b) Civilného sporového poriadku. Túto otázku odvolací súd posúdil v rozpore s rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR a síce, v rozpore s uznesením z 15. decembra 2022 so sp. zn. 5Cdo/217/2021. Odvolací súd mal ustanovenie § 278 písmeno b) CSP vyložiť a pri rozhodovaní o podanom odvolaní aplikovať tak, že ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní z dôvodu hospodárnosti spĺňa ospravedlnenie neúčasti z vážneho dôvodu (a preto nie je splnený zákonný predpoklad pre rozhodnutiu formou rozsudku pre zmeškanie žalovaného). Na základe uvedeného tak dovolateľka navrhla, aby odvolací súd uznesenie Krajského súdu v Prešove z 21. marca 2024 č. k. 25CoCsp/14/2023-210, sa zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň žalovaná navrhla odklad vykonateľnosti rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP.

4. K podanému dovolaniu sa vyjadril žalobca, ktorý uviedol, že dovolanie považuje za nedôvodné a neprípustné. V dovolaní žalovaná iba formálne konštatovala, že odvolací súd svojím postupom porušil jej právo na spravodlivý proces. Žalobca nesúhlasil s argumentáciou žalovanej o nedostatku riadneho odôvodnenia napadnutého uznesenia a poukázal najmä na jeho vecné odôvodnenie, pretože odvolací súd

nielen procesne správne odvolanie žalovaného odmietol ako neprípustné podľa § 386 písm. c) CSP, ale nad rámec uviedol aj dôvody, pre ktoré bol kontumačný rozsudok správny. Žalovaná v dovolaní ani nekonkretizovala, aké konkrétne procesné práva mali byť porušené v takej miere, že malo dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces. Námietky žalovanej smerovali voči nesprávnemu právnomu posúdeniu veci. V zmysle uvedeného dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci však nezakladá vadu zmatečnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Dovolateľka neuviedla ani jediné rozhodnutie spadajúce do množiny „ustálenej rozhodovacej praxe“. Dovolateľka sa v dovolaní nestotožnila so skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu, neoznačila ani jedno rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré by v zmysle právnych záverov Najvyššieho súdu SR vyjadrených v judikáte R 71/2018 bolo možné zaradiť do pojmu ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP). Z týchto dôvodov dovolacie dôvody neboli v dovolaní vymedzené spôsobom zodpovedajúcim § 431 až § 435 CSP. Vzhľadom na to ani nemožno pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu napadnutého rozhodnutia. Žalovaná neuviedla ani jednu závažnú okolnosť, pre ktorú sa nemohla 27. apríla 2023 dostaviť na nariadené pojednávanie. Na základe uvedeného žalobca navrhol, aby dovolací súd postupom podľa § 447 písm. f) CSP uznesením dovolanie odmietol, alternatívne dovolanie ako nedôvodné rozsudkom zamietol. Zároveň navrhol, aby žalovaná bola zaviazaná k náhrade trov dovolacieho konania v prospech žalobcu v rozsahu 100 %.

5. K podanému vyjadreniu sa vyjadrila aj žalovaná, ktorá zotrvala na podanom dovolaní. K tomuto vyjadreniu sa vyjadril žalobca, ktorý neuviedol žiadne nové skutočnosti.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. V hierarchii postupu dovolacieho prieskumu platí, že dovolací súd najprv skúma prípustnosť dovolania z dôvodu zmatečnosti a až ak namietaný dôvod podľa § 420 CSP preukázaný nie je, pristúpi subsidiárne dovolací súd k prieskumu dovolacieho dôvodu spočívajúceho v správnosti právneho posúdenia veci (§ 421 CSP). Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd prednostne pristúpil k posúdeniu existencie namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13. Podľa § 274 CSP na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak a) sa žalovaný nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalovaný poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a b) žalovaný neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

14. Rozsudkom pre zmeškanie podľa tohto ustanovenia môže súd rozhodnúť v prípadoch, keď už nariadil vo veci samej pojednávanie a žalovaný sa na toto pojednávanie nedostavil. Podmienky normované v tomto ustanovení musia byť splnené kumulatívne. Kontumačný rozsudok podľa § 274 prichádza do úvahy iba v prípadoch, keď sú súčasne splnené všetky podmienky normované jeho hypotézou.

15. Napriek zdanlivo jednoznačnému zneniu zákona však automatické vydanie kontumačného rozsudku naráža na ústavné limity práva žalovaného na spravodlivý proces, čo potvrdila už pomerne rozsiahla judikatúra ústavného súdu.

15.1. Ústavný súd judikoval, že všeobecný súd nemôže vydať rozsudok pre zmeškanie automaticky, teda, že nestačí preveriť splnenie formálnych podmienok, ale musí veľmi starostlivo zvážiť s ohľadom na okolnosti daného prípadu, či použitie tohto nástroja nebude neprimerane zasahovať do procesných práv žalovaného. Súd má pristupovať k vydaniu kontumačného rozsudku zdržanlivo. Ak má pochybnosti, teda ak okolnosti prípadu jednoznačne nesvedčia o procesnej pasivite strany, rozsudok pre zmeškanie by nemal vydať (I. ÚS 233/2019, III. ÚS 373/2020 a sp. zn. III. ÚS 121/2021, podobne aj III. ÚS 354/2021, III. ÚS 89/2021 alebo III. ÚS 288/2021).

16. Dovolateľka vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala, že v konkrétnych okolnostiach veci neboli splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie podľa § 274 CSP; vadu zmätočnosti videla v postupe súdu prvej inštancie a v nadväzujúcom postupe odvolacieho súdu. Ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní súdy posudzovali príliš formalisticky, pričom zo strany žalovanej nedošlo v konaní k jej pasivite.

17. Vážnosť okolností, ktorými žalovaná ospravedlňuje svoju neprítomnosť na pojednávaní posudzuje súd na základe voľnej úvahy, ktorá však vo svetle judikatúry ústavného súdu nie je neobmedzená; ospravedlniteľnosť dôvodov sa posudzuje veľmi odlišne v závislosti od toho, či sa žalovaný ospravedlnil vopred, alebo až po pojednávaní, na ktorom došlo k vydaniu kontumačného rozsudku. Súd, pochopiteľne, pristupuje k žalovanému podstatne prísnejšie, ak nadobudne presvedčenie, že deklarovaný dôvod nebránil žalovanému oznámiť súdu neúčast vopred. V takom prípade je dodatočná snaha o ospravedlnenie nevyhnutne poznačená podozrením z účelového konania. Takisto judikatúra Ústavného

súdu upozorňuje na potrebu kontaktovať súd v deň zmeškaného pojednávania (telefonicky alebo elektronicky) alebo čo najskôr po ňom a ospravedlniť sa z neúčasti na pojednávaní (napr. II. ÚS 456/2021). Vo všeobecnosti možno konštatovať, že vážnymi okolnosťami sú okolnosti takej intenzity a závažnosti, ktoré znemožňujú účasť na pojednávaní z objektívnych dôvodov (choroba, úraz, úmrtie v rodine).

18. Najvyšší súd je v zmysle čl. 2 a čl. 4 CSP povinný pri svojom rozhodovaní prihliadať na rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít. Medzi takéto authority bezpochyby patrí aj Ústavný súd Slovenskej republiky. Ten v uznesení zo 4. júna 2019 sp. zn. I. ÚS 233/2019 okrem iného uviedol, že „formalistický výklad ustanovenia § 274 CSP, a to, že súd vždy za kumulatívneho splnenia v tomto ustanovení zakotvených zákonných podmienok rozsudkom pre zmeškanie „žalobe vyhovie“, skutočne nie je žiaduci, najmä, ak súdne konanie trvá dlhšiu dobu, vo veci sa uskutočnilo viac pojednávaní, na ktoré sa žalovaný riadne dostavil, nebol v konaní nečinný a súd na návrh obidvoch strán vykonal rozsiahle dokazovanie. Podľa názoru ústavného súdu treba návrh na vydanie rozsudku pre zmeškanie a splnenie ďalších zákonných podmienok podľa § 274 CSP posudzovať vždy aj podľa okolností prejednávanej veci. Napriek kogentnosti ustanovenia § 274 CSP by pri čisto gramatickom výklade a lipnutí na formálnych znakoch vydanie rozsudku pre zmeškanie mohlo znamenať porušenie práva na spravodlivý proces, v neposlednom rade v tom, že pri takomto formalistickom postupe by bolo odopreté strane sporu možnosť podať riadny opravný prostriedok (odvolanie vo veci samej).“

19. V náleze sp. zn. III. ÚS 373/2020 z 29. júna 2021 ústavný súd konštatoval, že „rozsudok pre zmeškanie prispieva k urýchleniu či ukončeniu konania v prípadoch, ak niektorá z procesných strán je v konaní nečinná, no zároveň má voči nečinnnej procesnej strane sankčný charakter, keď v podstatnej miere obmedzuje jej možnosť uplatňovať v konaní jej práva. S ohľadom na túto skutočnosť súd, ktorý rozhoduje rozsudkom pre zmeškanie, musí vždy s ohľadom na okolnosti prípadu uvažlivo posúdiť, či vydanie takéhoto rozhodnutia je na mieste, či jeho vydaním nedôjde k narušeniu procesnej rovnosti účastníkov konania. Z uvedených dôvodov by súd mal pristupovať k uplatneniu tohto inštitútu zdržanlivo a v nejednoznačných prípadoch by k vydaniu rozsudku pre zmeškanie pristúpiť nemal.“

20. V uznesení zo 4. júna 2019 sp. zn. I. ÚS 233/2019 a následne aj v náleze z 21. novembra 2023 sp. zn. IV. ÚS 405/2023 ústavný súd proklamoval: „Vo svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). Priorizovanie formálnych požiadaviek vyplývajúcich z noriem bežného zákonodarstva (formálne poňatie právneho štátu) môže totiž v konkrétnych súdnych konaniach viesť k rozhodnutiam, ktoré budú v zjavnom rozpore s účelom a so zmyslom príslušnej právnej úpravy a v konečnom dôsledku môžu v súdnych konaniach spôsobiť porušenie práva na spravodlivý proces (III. ÚS 502/2011). V rozpore s požiadavkou materiálnej ochrany práv zo strany súdnej moci môže byť aj príliš formalistický výklad práva, čo môže mať za následok porušenie ústavných princípov práva na spravodlivý proces (m. m. III. ÚS 497/2011)“. Zdôraznil pritom požiadavku uplatňovanú pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov, ktorou je zachovanie spravodlivej rovnováhy pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom oboch strán v spore, t. j. žalobcu aj žalovaného (m. m. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi predovšetkým súdnej ochrany.

21. Ústavný súd rovnako dôrazne odsúdil zneužívanie rozsudku pre zmeškanie na získanie neodôvodneného úspechu v sporoch: „Viac ako na nepriaznivých okolnostiach protistrany by sťažovateľka mala zakladať úspech v konaní na presvedčivosti a dôvodnosti vlastných argumentov a v prípade rozsudku pre zmeškanie počítať s tým, že tento inštitút je určený na prípady úplnej pasivity protistrany, čo zjavne nie je tento prípad“(III. ÚS 288/2021).

22. Vyššie citované závery sú plne použiteľné aj v posudzovanom spore, preto aj dovolací súd prisne

posudzuje skrátené formy konaní, ktoré sporové strany obojajú o príležitosť naplno rozvinúť právnu a skutkovú argumentáciu v spore (m. m. sp. zn. 5Cdo/36/2023); zároveň má na zreteli, že inštitút rozsudku pre zmeškanie je procesným nástrojom sporového konania zakotveným v CSP.

23. Po starostlivom zvážení všetkých špecifických aspektov prejednávaneho sporu berúc do úvahy stabilizovanú judikáтуру ústavného súdu, dovolací súd dospel k záveru, že vydanie rozsudku pre zmeškanie nebolo adekvátne. Rozhodol tak osobitne so zreteľom na skutočnosť, že žalovaná v konaní pred súdom prvej inštancie nebola nečinná - na podanú žalobu reagovala vyjadrením k podanej žalobe z 31. marca 2022, uplatnila námietku premlčania, opätovne sa vyjadrila v konaní 23. mája 2022 a 24. marca 2023. Súd prvej inštancie v predmetnej veci už vykonal pojednávanie, kde žalovaná svoju neúčast' vopred ospravedlnila a súhlasila na vykonanie pojednávania v jej neprítomnosti, pričom súd toto ospravedlnenie akceptoval. Rovnako žalovaná vopred oznámila a ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 27. apríla 2023 a opätovne súhlasila s vykonaním pojednávania v jej neprítomnosti (č. l. 134), pričom súd prvej inštancie aj napriek tomu rozhodol podľa § 274 CSP rozsudkom pre zmeškanie. Vydanie rozsudku pre zmeškanie nebolo primerané práve z pohľadu celkového pôsobenia žalovanej a jej právneho zástupcu v konaní. Okolnosti posudzovaného prípadu jednoznačne nesvedčili o procesnej pasivite procesnej strany - žalovanej.

24. Bolo preto namieste zvážiť vydanie rozsudku pre zmeškanie citlivejšie, keďže faktické ukončenie konania bez riadneho prejednávania žaloby a bez možnosti podať riadny opravný prostriedok v plnom rozsahu, ako sankcia za len jednu neúčast' na pojednávaní, sa v rámci cit. judikáтуры ústavného súdu javí ako nenáležitá.

25. Ako už bolo konštatované, aj dovolací súd musí prihliadať na rozhodnutia najvyšších súdnych autorít a ich použiteľnosti, a keďže z obsahu preskúmaných rozhodnutí vyplýva taká aplikácia ustanovenia § 274 CSP, ktorá je popretím jeho podstaty a zmyslu, ako aj zásad, na ktorých stojí posudzovanie splnenia predpokladov pre vydanie kontumačného rozsudku na pojednávaní, napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces a zároveň k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 431 ods. 1 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP.

26. Kontumačný rozsudok by vzhľadom na závažnosť zásahu do práva žalovanej na spravodlivý proces mal byť prostriedkom ultima ratio, ktorý by mal súd využiť iba vtedy, ak nemá k dispozícii iné nástroje na zabezpečenie efektívneho priebehu konania, alebo ak tieto nástroje zlyhali.

27. Vzhľadom na zistenie, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne, najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). V pokračujúcom konaní bude mať žalobca možnosť uplatňovať všetky svoje procesné práva, a to aj s prípadným využitím riadnych alebo aj mimoriadnych opravných prostriedkov. Konanie bude pokračovať za zvyčajných podmienok, pričom obe sporové strany budú mať príležitosť byť v konaní činné a svojou procesnou aktivitou dosiahnuť výsledok sporu vo svoj prospech.

28. Ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/69/2021, 8Cdo/70/2017). Dovolací súd preto ani v tomto prípade neposudzoval dovolanie z hľadiska prípustnosti (prípadne opodstatnenosti) uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

29. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a dovolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd

zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

30. Vzhľadom na zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu, najvyšší súd už nerozhodoval o návrhu dovolateľky o odklade vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 CSP.

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.